

HOLLAND
FESTIVAL 2018

Levon Eskenian,
Kinan Azmeh, Gurdjieff
Ensemble, Hewar

GRDJIEFF
ENSEMBLE
MEETS HEWAR

INFO

VR 22 JUNI 2018
FRI 22 JUNE 2018

aanvang starting time

20:30
8:30 pm

locatie venue

Muziekgebouw

duur running time

1 uur 15 minuten, geen pauze
1 hour 15 minutes, no interval

inleiding introduction

door by Ilda Simonian
19:45
7.45 pm

CREDITS

muziek music

George Gurdjieff, Komitas Vardapet, Tigran Mansurian, Issam Rafea, Dima Orsho, Kinan Azmeh, Jasser Haj-Youssef, Basilius Alawad

uitvoering performed by

Gurdjieff Ensemble:
Levon Eskenian, artistiek leider, arrangeur artistic director, arranger
Emmanuel Hovhannisyanyan, duduk, pku, zurna duduk, pku, zurna
Armen Ayvazyan, kemençe kamancheh
Avag Margaryan, pogh, zurna pogh, zurna
Aramayis Nikoghosyan, ud, bel oud, bell
Davit Avagyan, tar tar
Mesrop Khalatyan, dap, kshots, burvar dap, kshots, burvar
Vladimir Papikyan, zang, santur vocals, santur
Meri Vardanyan, kanun kanon
Norayr Gapoyan, duduk, bas duduk duduk, bass duduk
Eduard Harutyunyan, tmbuk, cimbalen tmbuk, cymbals

hoofdbegunstiger

productiepartner

FONDS 21



mede mogelijk gemaakt door



Hewar:

Kinan Azmeh, klarinet clarinet
Dima Orsho, zang vocals
Jasser Haj-Youssef, viool, viola d'amore violin, viola d'amore
Basilius Alawad, cello cello

coproductie coproduction

Elbphilharmonie Hamburg, Morgenland Festival Osnabrück, Holland Festival

wereldpremière world premiere

Hamburg, 29 maart 2018

TOELICHTING

Hewar-Suite, Ensemble Hewar

Sinds de oprichting beweegt het ensemble Hewar zich op het kruispunt van geïmproviseerde en genoteerde muziek. De afgelopen vijftien jaar heeft het ensemble een breed repertoire opgebouwd, geïnspireerd door de Syrische muzikale tradities, zonder door deze te worden beperkt, zoals de *Hewar Suite*. Dit stuk bestaat uit verschillende korte delen die vrij geïmproviseerd worden op basis van (fragmenten van) composities van de leden van het ensemble.

Asian Songs and Rhythms, Georges Ivanovich Gurdjieff (ca. 1866-1949)

Georges Ivanovich Gurdjieff werd geboren in de Griekse wijk van Alexandropol, tegenwoordig Gjoemri, in het huidige Armenië. In de eerste helft van de twintigste eeuw groeide hij uit tot een invloedrijk spiritueel leider. Hij reisde jarenlang door het Midden-Oosten, Centraal-Azië, India en Noord-Afrika, waar hij in aanraking kwam met een breed scala aan muzikale en spirituele tradities. Gurdjieffs leer wordt wel de Vierde Weg genoemd; het doel ervan is als mens wakker te worden uit de waak-slaap waarin de geest sluimert. Gurdjieff liet een grote verzameling van zo'n driehonderd stukken en fragmenten voor piano na. Veel van zijn muziek is gebaseerd op traditionele muziek uit Armenië. Het naar hem vernoemde Gurdjieff Ensemble heeft als missie om deze muziek terug te brengen in een Armeense context.

Karno Shoror & Msho Shoror, Komitas Vardapet

Komitas Vardapet is de grondlegger van de moderne Armeense gecomponeerde muziek én een voorloper van de etno-musicologie. Debussy noemde hem briljant. Hij werd in 1869 als Soghomon Soghomonian geboren in Kütahya in het huidige

coproductie



Turkije, als kind van Armeense ouders. Hij had grote belangstelling voor volksmuziek; hij verzamelde duizenden liederen en bracht op die manier de traditionele Armeense muziek in kaart. Hij tekende eveneens Koerdische, Perzische en Turkse liederen op. Sommige van deze liedjes bewerkte hij tot uitgebreide pianoarrangementen, zoals *Karno Shoror*. 'Shoror' verwijst naar een dansvorm, 'Karno' verwijst naar de plek waar de dans ontstond. Dit geldt ook voor *Msho Shoror*: dit is een dans die werd uitgevoerd tijdens pelgrimstochten naar het Sint-Karapetklooster in de buurt van de stad Mush, dat na de Armeense genocide werd uitgemoord en vernietigd.

Tun Ari, Tigran Mansurjan

Tigran Mansurjan is een van de belangrijkste componisten van Armenië. Speciaal voor dit concert componeerde hij het nieuwe werk *Tun Ari*. Mansurjan over zijn stuk: 'Het is een compositie voor vrouwenstem, drie klassieke, Europese instrumenten en verschillende traditionele Armeense instrumenten. De titel *Tun Ari* betekent 'Kom thuis', een oproep die ook gericht is aan de Syriërs die hun land hebben verlaten zonder toevluchtsoord.'

Fantasy in Three Characters, Kinan Azmeh

Deze compositieopdracht voor het Morgenland Festival Osnabrück ging aldaar in 2010 in wereldpremière, uitgevoerd door het lokale symfonieorkest met Kinan Azmeh en de Syrische zanger Ibrahim Keivo. Het bestaat uit drie contrasterende delen; de muzikale structuur is echter flexibel en het stuk beweegt tussen improvisatie en genoteerde muziek. De solisten zijn verantwoordelijk voor het verbinden van de drie delen door middel van improvisatie.

Kharej al-Sirb, Issam Rafea

Issam Rafea is een van de oprichters van Hewan. Ook was hij het hoofd van het Instituut voor Arabische muziek aan de muziekschool in Damascus en van 2003 tot 2013 chef-dirigent van de Syrian National Orchestra for Arabic Music. Centraal in Rafea's werk staat de uitwisseling tussen Arabische en Europese muziek. De oorlog in Syrië splitste het orkest op – een groot deel van de leden werd in het Holland Festival van 2016 herenigd onder de naam The Orchestra of Syrian Musicians. Rafea woont momenteel in Illinois, Verenigde Staten, waar hij is blijven componeren, optreden en lesgeven. Over *Kharej al-Sirb* ('Buiten de zwerm') zegt hij: 'Het is een metafoor voor een persoon die zo vrij is als een vogel, die buiten de zwerm leeft. Het combineert vijf melodieën in een kleine suite, met een melodie voor de vrije vogel die de zwerm uit vliegt.'

Ishtar – The Transcendent, Dima Orsho

Dit stuk is het derde deel van Dima Orsho's trilogie *Ishtar, The Greater Mother* over de godin Ishtar. De tekst komt uit een oud gnostisch gedicht dat in 1945 in Egypte werd gevonden. Het gedicht viert de grootsheid van de godin Ishtar, die optreedt als wetgever en symbool van het leven. De muzikale structuur is geïnspireerd op kerkelijke rituelen van de Byzantijnse kerk. Orsho schreef het werk in 2017 als onderdeel van het project *Mutter*. Daarin onderzocht ze samen met het oude muziekensemble Musica Alta Ripa en de Catalaanse sopraan Nuria Rial de rol van de moeder in barokaria's en Arabische liederen.

Gorani-Tamzara, Armeens volkslied

'Tamzara' verwijst naar een lied van de Syrisch-Armeense zangeres Maro Nalbandian, dat ze opnam in haar geboorteplaats Aleppo. Levon Eskenian heeft het lied gearrangeerd voor de bezetting van vanavond.

OVER DE ARTIESTEN

Het **Gurdjieff Ensemble** werd in 2008 opgericht door de in Libanon geboren Armeniër Levon Eskenian (1978). Op achttienjarige leeftijd verhuisde hij naar Armenië. Aan het conservatorium in Yerevan studeerde hij piano en compositie en volgde hij cursussen improvisatie. In 2006 kwam hij in aanraking met de pianomuziek van Gurdjieff. Deze stukken, waar invloeden van muziek uit de Kaukasus in doorklinken, leidden tot de oprichting van het Gurdjieff Ensemble. Doel was het reconstrueren van deze muziek uit de orale traditie, die met de genocide van 1915 grotendeels verloren was gegaan. Het ensemble ging met deze arrangementen op tournee. In Nederland ontvingen ze een Edison in de categorie wereldmuziek. Vervolgens richtte het ensemble zich op werken van de Armeense componist en priester Komitas Vardapet. In 2015 was het Ensemble voor het eerst te horen in het Holland Festival met muziek van beide componisten.

Het Syrische ensemble **Hewan** ('Dialogo' in het Arabisch) bestaat uit de componisten/muzikanten Kinan Azmeh (klarinet), Dima Orsho (zang), Basilius Alawad (cello) en Jasser Haj-Youssef (viool en viola d'amore). Hewan werd opgericht met een concert dat plaatsvond op de historische locatie van de al-Zaytuna-kerk (in het oude centrum van Damascus) in september 2003 en is sindsdien op tournee geweest door de Verenigde Staten, Europa, Japan en het Midden-Oosten. Hewan heeft drie albums uitgebracht: *Hewan* (2005), *9 Days of Solitude* (2007) en *Letters to a Homeland* (2012). Het ensemble heeft onder meer opgetreden met de gevierde Armeense dudukspeler Djivan Gasparian. Leden van Hewan waren eerder dit festival ook te zien in het concert van het Metropole Orkest samen met leden van de Syrian Big Band.

PROGRAMME NOTES

Hewan Suite, Ensemble Hewan

Ensemble Hewan has straddled the junction between improvised and written music since it was founded. Over the past fifteen years the ensemble has built up a broad repertoire, inspired – but not limited – by Syrian musical traditions, such as the *Hewan Suite*. This piece consists of several short parts which are freely improvised using excerpts of compositions by members of the ensemble.

Asian Songs and Rhythms, Georges Ivanovich Gurdjieff (ca. 1866-1949)

Georges Ivanovich Gurdjieff was born in the Greek district of Alexandropol, today Gyumri, in present-day Armenia. He became an influential spiritual leader in the first half of the twentieth century. He travelled for many years around the Middle East, Central Asia, India and North Africa, coming into contact with a wide range of musical and spiritual traditions. Gurdjieff's doctrine is called the Fourth Way; its goal is to

awake as a human being from the waking sleep in which the mind slumbers. Apart from writings, he also left behind music: a large collection of about three hundred pieces and excerpts for piano. Much of his music is based on traditional music from Armenia. The mission of the Gurdjieff Ensemble, which is named after him, is to bring this music back to an Armenian context.

Karno Shoror & Msho Shoror, Komitas Vardapet

Komitas Vardapet was the founder of the Armenian national school of music and a pioneer of ethnomusicology. Debussy praised his brilliance. He was born in 1869 as Soghomon Soghomonian in Kütahya in present-day Turkey. His Armenian parents died young, after which he grew up in a seminar near Yerevan. He had a great interest in folk music, compiling thousands of songs and so becoming the first person to catalogue traditional Armenian music. He arranged some of these songs into extensive piano arrangements, such as *Karno Shoror*. 'Shoror' refers to a kind of dance; 'Karno' refers to the place the dance originated. This also applies to *Msho Shoror*: it is a dance that was performed during pilgrimages to the Surb Karapet Monastery near the city of Mush, dating back to the 4th century, destroyed after 1915, and its population annihilated.

Tun Ari, Tigran Mansurian

Tigran Mansurian is one of Armenia's most important composers. Especially for this concert he has composed the new work *Tun Ari*. Mansurian said about this piece: 'It is a composition for a woman's voice, three classical European instruments and various traditional Armenian instruments. I want to bring these three worlds together. The title *Tun Ari* means "come home", a call which is also addressed to the Syrians who have left their country without a refuge.'

Fantasy in Three Characters, Kinan Azmeh

This composition assignment for the Morgenland Festival Osnabrück had its world premiere there in 2010, performed by the local symphony orchestra with Kinan Azmeh and the Syrian singer Ibrahim Keivo. It consists of three contrasting parts, but the musical structure is flexible, and the piece moves between improvisation and written music. The soloists are responsible for improvising to connect the three parts.

Kharej al-Sirb, Issam Rafea

Issam Rafea is one of the founders of Hewar. He was also the head of the Institute for Arabic music at the music school in Damascus and the Syrian National Orchestra for Arabic Music's chief conductor from 2003 to 2013. The interchange between Arab and European music is at the core of Rafea's work. The war in Syria caused the orchestra to break up – many of its members were reunited at the 2016 Holland Festival as The Orchestra of Syrian Musicians. Rafea currently lives in Illinois, in the United States, where he continues to compose, perform, and teach. About *Kharej al-Sirb* ('Outside the flock') he says: 'It is a metaphor for a person who is as free as a bird living outside the flock. It combines five melodies in a small suite, with a melody for the free bird which flies out of the flock.'

Ishtar – The Transcendent, Dima Orsho

This piece is the third volume of Dima Orsho's trilogy *Ishtar, The Greater Mother* about the goddess Ishtar. The text comes from an old gnostic poem which was found in Egypt in 1945.

The poem celebrates the greatness of the goddess Ishtar, who dispensed divine justice and was a symbol of life. The musical structure was inspired by ecclesiastical rituals of the Byzantine church. Orsho wrote the work in 2017 as part of the *Mutter* project. In it, she investigated together with the early music ensemble Musica Alta Ripa and the Catalan soprano Nuria Rial, the role of the mother in baroque arias and Arabic songs.

Gorani-Tamzara , Armenian national anthem

'Tamzara' refers to a song by the Syrian-Armenian singer Maro Nalbandian, which she recorded in her birthplace Aleppo. Levon Eskenian arranged the song for tonight's scoring.

ABOUT THE ARTISTS

Levon Eskenian founded the **Gurdjieff Ensemble** in 2008. Eskenian, an Armenian born in Lebanon in 1978, moved to Armenia at the age of eighteen, where he studied composition, improvisation and piano at the Yerevan Komitas State Conservatory. In 2006 he heard piano music written by spiritual leader Georges I. Gurdjieff. The sound of those pieces, suffused with influences from the Caucasus musical tradition, inspired Eskenian to create the Gurdjieff Ensemble. The ensemble aims to reconstruct this ethnographically authentic music from the oral tradition lost during the genocide of 1915. The group went on tour with those arrangements and released a CD in 2011 which won numerous prizes, including a Dutch Edison Award as album of the year in the world music category. The Gurdjieff Ensemble then focused its attention on the work of Armenian priest and composer Komitas Vardapet. In 2015, these musicians presented music written by both composers during the Holland Festival.

The Syrian ensemble **Hewar** ('Dialogue' in Arabic) features composer/performers Kinan Azmeh (clarinet), Dima Orsho (vocals), Basilius Alawad (cello) and Jasser Haj-Youssef (violin, and viola d'amour). Hewar was launched with a concert that took place in the historical setting of the al-Zaytuna church in the old city of Damascus) in September 2003, and has been touring the U.S., Europe, Japan, and the Middle-East ever since. Hewar has released three albums: *Hewar* (2005), *9 days of Solitude* (2007) and *Letters to a homeland* (2012). The trio has performed with such artists as the celebrated Armenian duduk player Djivan Gasparian and many others. Members of Hewar also performed in a concert by the Metropole Orkest and members of the Syrian Big Band in this Holland Festival edition.

translation Brendan Monaghan